

Beleids- begroting

2026 - 2029

Gemeente
Hengelo

www.hengelo.nl

5.1 Hengelo in verbinding: langjarige koers, talentopgave en strategische agenda

5.1.1 Hengelo in verbinding

De vijf opgaven in de strategische agenda, we noemen deze 'Hengelo in verbinding', zijn: toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, toekomstbestendig sociaal domein, duurzame inrichting, wijkgerichte aanpak en de inwoner centraal. We willen de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) op peil houden en verder vergroten. Dat doen we door te focussen op onze sterkste kanten: onze aantrekkelijke bruisende gemeente en de groene technologische topregio. Ruimtelijke en sociale ontwikkeling komen samen in een toekomstgerichte aanpak, waarbij de inwoner centraal staat. Daarbij werken wij voortdurend samen met onze inwoners, ondernemers en partners. Ook maken wij met het oog op de toekomst en de landelijke woningproblematiek afspraken met het rijk. Zo houden wij de omgeving, de stad, buurtschappen en wijken vitaal en aantrekkelijk, met voorzieningen die passen bij de behoeften en identiteit van de omgeving, nu en ook in de toekomst. De talentopgave, de Jeugd(zorg) en de opgaven op het gebied van energie en warmte vragen daarbij extra aandacht.

Talentopgave

Het aantrekken, boeien en binden van jong talent en jonge gezinnen is daarom een van de grootste opgaven. We noemen dat de talentopgave. Er is sprake van een dubbele vergrijzing; het aantal ouderen neemt toe en tegelijkertijd worden deze ouderen ook steeds ouder. Als dit niet verandert moet meer werk gedaan worden door minder mensen. Daarnaast is het aantal inwoners tot 35 jaar dat vertrekt groter dan het aantal inwoners in deze leeftijdsgroep dat zich in Hengelo vestigt. Als we dus niets doen zijn er steeds minder Hengeloërs en Twentenaren die onze (innovatieve, technologische) maakindustrie laten floreren. En ook minder mensen om onze voorzieningen op het gebied van gezondheid, zorg, cultuur, sport, winkelen & horeca, recreatie & toerisme op peil te houden. We zetten fors in om talenten (knappe knoppen én gouden handen van de toekomst) en hun levenspartners meer en beter aan onze stad en regio te binden.

Jeugd(zorg)

Binnen het sociaal domein zijn er meerdere opgaven die onze aandacht vragen. Daarom heeft dit in Hengelo én regionaal in Twente prioriteit gekregen. De inzet op jeugd(hulp) is een opgave waar de kosten het hardst stijgen. De situaties zijn complex: meer grip is noodzakelijk. We doen dat door aan de ene kant passende hulp te bieden binnen de financiële middelen. Om aan de andere kant de jeugd - die de toekomst heeft - kansen te bieden en onderdeel te laten zijn én worden van onze opgaven.

Energie en warmte

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of slechts beperkt gerealiseerd worden. Dit belemmert de voortgang van projecten zoals woningbouw, gebiedsontwikkeling en de energietransitie.

Waar netcongestie tot problemen leidt zullen we dit continu aankaarten bij de netbeheerders, die verantwoordelijk zijn voor het energienetwerk, zodat zij passende maatregelen kunnen treffen. Ook medeoverheden zullen hierin een rol richting netbeheerders moeten spelen, met name in relatie tot de grote woningbouwopgave waar we in het SHE-gebied voor staan.

Ook vraagt netcongestie een intensieve samenwerking met regionale partners om de prioritering en daarmee de fasering van projecten te beïnvloeden. Zo zijn we samen met Enschede, Borne en verschillende partners de haalbaarheid van een regionaal Warmtebedrijf aan het onderzoeken. Daarnaast verkennen we verschillende mogelijkheden voor energieopslag. We ondersteunen onze inwoners tevens met het verduurzamen van hun woningen door middel van subsidies en leningen.

5.1.2 Talentopgave

Talentopgave	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Onderdelen talentopgave	Diverse programma's	Hanneke Steen (coördinerend), Sander Schelberg, Marie-José Lutikholt, Gerard Gerrits, Annemieke Traag, Benno Brand

Hengelo en Twente hebben een enorme potentie om een grote bijdrage te leveren aan de nationale opgaven (innovatie, economie, woningbouw, ruimte enz.). Om zo de regio te zijn en te blijven, waar het voor inwoners uitstekend wonen, leven en werken is (een hoge brede welvaart) en een oplossing te bieden voor het landelijke probleem wonen.

Twente staat voor een ingrijpende demografische transformatie, gekenmerkt door dubbele vergrijzing, een dalend geboortecijfer en het structurele vertrek van jongeren. Deze drie trends versterken elkaar en zetten de regio onder druk op het gebied van leefbaarheid, arbeidsmarkt en zorg. Deze ontwikkeling bepaalt in belangrijke mate of we de potentie kunnen waarmaken en onze brede welvaart en kwaliteit van leven kunnen behouden en versterken.

Het aandeel 65-plussers in Twente groeit van circa 20% in 2020 naar 26–28% in 2040 en blijft ook in 2050 boven de 25%. Landelijk stijgt dit aandeel van 19,8% in 2021 naar 25,1% in 2040 en daalt licht naar 24,7% in 2050. Twente vergrijst dus sneller dan het Nederlandse gemiddelde. Binnen deze groep neemt ook het aantal 80-plussers fors toe. In Nederland groeit deze groep van ruim 800.000 in 2021 naar 1,5 tot 2,6 miljoen in 2050. In Twente zal deze toename relatief sterker zijn, door een al oudere bevolkingsopbouw en beperkte instroom van jonge gezinnen.

Het aantal geboortes daalt al jaren. In 2010 werden in Twente circa 7.500 kinderen geboren, in 2020 nog slechts 6.100. Prognoses wijzen op een verdere afname tot rond de 5.000 in 2040 en mogelijk 4.500 in 2050. Landelijk daalt het aantal geboortes in dezelfde periode met ongeveer 18%, terwijl Twente een daling van ruim 40% kent. Deze afname wordt veroorzaakt door een kleiner aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd en het vertrek van jonge gezinnen. Het vertrek van jongeren versterkt deze trends. In 2024 telde Twente circa 84.871 jongeren tussen de 15 en 25 jaar, maar het migratiesaldo onder deze groep is negatief. Vooral HBO- en WO-geschoolden verlaten de regio na hun studie, vaak vanwege beperkte doorgroeimogelijkheden en een smalle arbeidsmarkt. MBO-geschoolden blijven vaker in de regio, maar ook binnen deze groep vertrekt jong talent. Volgens prognoses van het CBS en PBL verliest Twente tussen 2020 en 2030 duizenden jongeren aan andere regio's, wat leidt tot een krimpende beroepsbevolking en een versnelde vergrijzing.

Het behouden en aantrekken van talent – van vakmensen tot creatieve denkers en combinaties daarvan – is daarom dé overkoepelende strategische opgave. Deze is randvoorwaardelijk voor het behalen van allerlei inhoudelijke strategische doelstellingen op het gebied van bijvoorbeeld klimaat/energie, sociaal domein, economie en stedelijke ontwikkeling. De talentopgave is integraal en complex en pakken we samen met onze partners in de stad, in de regio en vooral ook met talenten zélf. Dit is nadrukkelijk geen sprint maar een marathon. Het werken aan de talentopgave moet uiteindelijk leiden tot een robuuste en passende beroepsbevolking. Die is nodig om de kwaliteit van leven in onze stad te behouden en te versterken, en om de potentie van Hengelo en Twente volledig tot bloei te laten komen. Daarom is het nú het moment om te investeren in het aantrekken en behouden van talent. Want wie vandaag bouwt aan een omgeving waarin talent wil blijven en groeien, verzekert zich van een sterke en leefbare toekomst voor morgen.

Nadat de gemeenteraad in de Zomernota 2023-2027 besloot om een reserve van € 5 miljoen in te stellen voor het aanjaagbudget talentopgave, zijn we aan de slag gegaan. Met dit budget stimuleren we activiteiten en zetten we inspanningen in om talent voor Hengelo te behouden en aan te trekken. Deze inspanningen vragen om een doordachte strategie, een sterk netwerk en wendbaarheid om snel in te spelen op ontwikkelingen. Om effectief bij te dragen aan de talentopgave, is het cruciaal dat we snel kunnen handelen. Zowel in daadkracht als in financiële middelen. Daarom was met de gemeenteraad afgesproken om een programmaplan te maken. De raad heeft dit programmaplan Talent vastgesteld in de raadsvergadering van 11 juni 2025. Hiermee heeft de gemeenteraad de inhoudelijke en financiële kaders voor de uitvoering van de talentopgave vastgesteld.

Hoewel we de afgelopen jaren al flinke stappen hebben gezet in de aanpak van de talentopgave (zie bijvoorbeeld de strategische opgave 'stedelijke ontwikkeling'), is in deze Beleidsbegroting 2026-2029 dus het eerste (volledige) uitvoeringsjaar binnen de kaders van het programmaplan opgenomen. Zoals in het programmaplan verwoord zijn de activiteiten en inspanningen onderverdeeld in vier programmalijnen:

Wonen

We dragen bij aan concrete projecten die de woonkwaliteit voor talent verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn de realisatie van vernieuwende en betaalbare woonconcepten in het Hart van Hengelo en de Spoorzone Hengelo-Enschede, gericht op studenten en (young) professionals. Maar ook innovatieve woonvormen, zoals co-living en flexwonen. We stimuleren ook initiatieven die de levendigheid van deze gebieden vergroten, bijvoorbeeld door de combinatie van wonen met werkruimtes, horeca of cultuur. Daarnaast dragen we bij aan de mobiliteitstransitie door te investeren in slimme, duurzame mobiliteitsoplossingen die de doelgroep aanspreken rondom Openbaar Vervoerknooppunten.

Werken

We investeren in de programmalijn werken. We focussen ons hier op het versterken van de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt in sectoren met grote personeelstekorten, zoals techniek en zorg. Het budget wordt ingezet voor het ontwikkelen van loopbaanoriëntatieprogramma's op scholen, bedrijfsbezoeken en stages voor talent. We dragen bij aan het opzetten van campagnes en evenementen om bedrijven en carrièrekansen in Hengelo en Twente beter zichtbaar te maken. We stimuleren werkgevers om te investeren in vitaliteit, diversiteit en (inter)nationale aantrekkingskracht. Daarnaast worden initiatieven ondersteund die de samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid versterken. Denk aan innovatiehubs die onbenut talent actief koppelen aan opleidings- en werktrajecten in de regio.

Leven

We dragen bij aan concrete initiatieven die bijdragen aan een levendige, inclusieve en aantrekkelijke leefomgeving voor talent in de Hengelose magneet. Zo ondersteunen we bijvoorbeeld vernieuwende creatieve, culturele en maatschappelijke programmering gericht op studenten en (young) professionals, zoals evenementen, festivals, pop-up initiatieven en community-gedreven activiteiten. Ook maken we bijvoorbeeld experimenteerruimte mogelijk voor jonge makers en organisaties die met nieuwe concepten de stad willen verrijken. Ook de inrichting van toegankelijke ontmoetingsplekken, zoals creatieve broedplaatsen, flexibele buitenruimtes of multifunctionele (tijdelijke) plekken waar subculturen samenkomen kunnen worden ondersteund. Dit kan ook gelden voor vergroening en duurzame inrichting van de openbare ruimte, waarmee ontspanning, bewegen en ontmoeting worden gestimuleerd. Ook kan het gaan om bijdragen aan initiatieven die de bereikbaarheid van het totale (gezamenlijke) aanbod in Hengelo en Enschede verbinden, net als de verbinding met de omliggende kernen die deels afhankelijk zijn van dit aanbod.

Imago

We investeren om Hengelo te positioneren als een (inter)nationale hotspot voor talent binnen de groene technologische topregio Twente. We stemmen regionale marketinginitiatieven af om consistentie te waarborgen, met als doel een gezamenlijk merk op te bouwen voor Twente. Daarbinnen ontwikkelen we gerichte marketingcampagnes die Hengelo als innovatieve maakstad op de kaart zetten. We zorgen voor heldere keuzes in onze communicatie over wat wel en niet past bij het imago van Hengelo. Zodat alleen de sterke, onderscheidende (ON-brand) aspecten van wonen, werken en leven worden uitgelicht. We kunnen bijvoorbeeld maandelijks inspirerende video's en interviews met jonge professionals op social media publiceren die vertellen waarom ze hier wonen en werken (storytelling).

Naast de inhoudelijke activiteiten per programmalijn investeren we ook in samenwerking en verbinding met de doelgroep en de samenleving. We organiseren samen met de doelgroep en de triple helix een serie TalentTops en andere bijeenkomsten om jong talent te verbinden en te inspireren. Denk aan netwerk- en matchmakingevents tussen bedrijven en talenten en een jaarlijks evenement met optredens, kunst en workshops. We werken intensief samen met Almelo, Enschede en Twente Board, want deze opgave heeft een flinke regionale dimensie. Voor een continue samenwerking met de doelgroep talent onderzoeken we de haalbaarheid van een future mentor programma in Twente In afstemming met Young Twente Board.

Tot slot kwam tijdens de gesprekken met uw raad over het programmaplan naar voren dat zowel de gemeenteraad als het college ook tijdens de uitvoering in gesprek willen blijven. Dit vanwege het gedeelde belang dat wordt gevoeld voor de talentopgave. Daaraan geven we in 2026 graag in samenspraak vorm, waarbij vanuit uw raad speciale aandacht gevraagd werd voor de positie van Mbo-opgeleiden. Dit zal dan ook expliciet terugkomen in onze gesprekken, getuige

ook de door uw raad toegevoegde zin aan het programmaplan: "Mbo-opgeleiden zijn voor de arbeidsmarkt van essentieel belang. Dat maakt dat wij moeten zorgen dat ook deze groep in Hengelo blijft wonen en werken."

5.1.3 Strategische agenda

De koers is vertaald in een strategische agenda die bestaat uit de volgende vijf strategische opgaven:

- Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling
- Toekomstbestendig sociaal domein
- Draagvlak voor duurzame inrichting
- Dwarsthema: wijkgerichte aanpak
- Dwarsthema: de inwoner centraal

Deze Beleidsbegroting 2026-2029 is gebaseerd op de Zomernota 2025-2029. In deze paragraaf volstaan wij dan ook met een beknopte beschrijving van de opgaven en de vertaling daarvan in acties voor 2026, die vervolgens uitgebreider terugkomen in de inhoudelijke beleidsprogramma's (paragraaf 5.2).

Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

1. Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Spoorzone (groene technologische topregio) met binnenstad en Hart van Zuid	3/8	Gerard Gerrits
Woningbouwopgave	8	Gerard Gerrits
Omgevingswet en wet kwaliteitsborging	8	Gerard Gerrits
Mobiliteit en bereikbaarheid	2	Hanneke Steen

Langjarige koers

De gemeente Hengelo wil de stad en de regio voor de lange termijn leefbaar en aantrekkelijk houden. Door de toenemende vergrijzing zal zonder ingrijpen de beroepsbevolking aanzienlijk afnemen en komen voorzieningen en werkgelegenheid onder druk te staan. Hiermee ontstaat ook het risico dat dit een zichzelf versterkend effect heeft, waardoor de hele regio en de belangrijke plek die Hengelo daarin inneemt, in een negatieve spiraal komt. In de afgelopen jaren hebben wij stevig ingezet op versterking van de woningbouwontwikkeling. Dit heeft ertoe geleid dat Hengelo in de afgelopen jaren voor het eerst sinds vele jaren weer een duidelijke groei doormaakt. Deze lijn willen we duurzaam bestendigen.

Daarom blijven we inzetten op kwalitatieve groei, met name door het aantrekken, boeien en binden van talent. In de Regionale Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9.000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden samen met zo'n 100.000 inwoners. Dit is nogmaals bevestigd in de position paper van de hele regio waar ook de 11 andere Twentse gemeenten mee hebben ingestemd. Het Rijk onderschrijft deze doelstelling ook en heeft in de contourennota van de Nota Ruimte, Twente aangewezen als initieerregio.

Als vervolg hierop is tijdens het BOL (Bestuurlijk Overleg Leefomgeving tussen Rijk en regio) besloten om Hengelo en Enschede aan te wijzen als grootschalige woningbouwlocatie. Dit betreft het gebied van de Spoorzone Hengelo-Enschede. In dit gebied is voorzien om circa 10.000 woningen te bouwen in de periode tot en met 2034 waarvan er ongeveer 3500 in Hengelo worden gerealiseerd binnen het gebied van SHE.

Samen met alle Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie en het Rijk wordt nu gewerkt aan de Verstedelijkingsstrategie voor Twente (Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente). Hierin wordt gezamenlijk bepaald op welke wijze economische ontwikkeling, bereikbaarheid en woningbouw elkaar kunnen versterken. Het doel is om een duurzaam sterke regio te worden. Twente kan daarbij een belangrijke bijdrage leveren aan de nationale doelstellingen en aan een positieve ontwikkeling van de brede welvaart.

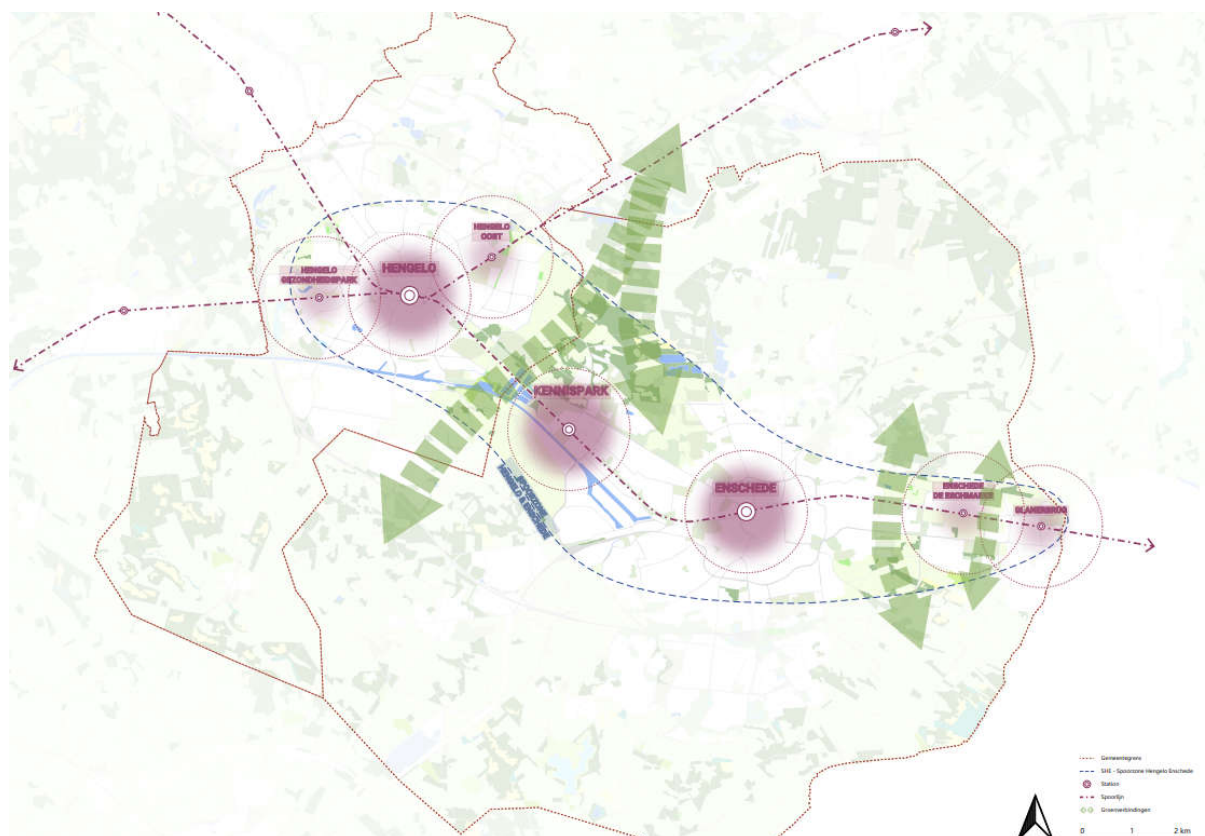
Deze ontwikkelingen vragen veel van de stedelijke ontwikkeling van Hengelo. Het merendeel van de hiervoor bedoelde kwalitatieve groei zal binnen de bestaande grenzen van de bebouwing worden gerealiseerd. Het gaat echter niet alleen om het toevoegen van woningen en economische functies. Het gaat ook om voorzieningen als scholen, (zorg)instellingen, winkels en niet te vergeten ruimte voor belangrijke randvoorwaardelijke zaken als de energietransitie, mobiliteit, groen en klimaatadaptatie. Het vraagt een integrale benadering om deze diverse functies in de juiste combinatie op de goede plek te realiseren. Dit vergt in de komende jaren aanzienlijke investeringen in dergelijke voorzieningen.

Daarbij moeten we woon- en leefmilieus creëren die de juiste doelgroepen aanspreken. Om daarmee kansen bieden aan hen om hier te studeren, te wonen, te werken en te leven. Deze ontwikkeling dient bovendien ter versterking van de sociale structuur en de leefbaarheid en gezondheid van de huidige en nieuwe bewoners. Het stimuleert doorstroom en faciliteert nieuwe instroom over generaties heen. De grote opgave is om met een goede en gebalanceerde stedelijke ontwikkeling alle doelgroepen optimaal te bedienen om sociaal en economisch in balans te blijven. De basis daarvoor hebben we gelegd in onze vastgestelde Omgevingsvisies en het Mobiliteitsplan 2040. Maar ook het transformatieplan Sociaal Domein is hier onlosmakelijk mee verbonden.

Ontwikkelingen

Het belangrijkste gebied waarin de stedelijke ontwikkeling de komende jaren vorm krijgt is de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE). Als vervolg op de RSIA en de Position Paper werkt het Rijk samen met regio en provincie aan de verstedelijkingsopgave voor Twente. Mede als gevolg van deze trajecten zijn wij steeds meer op het netvlies van het Rijk gekomen als kansrijke regio waar veel wordt gerealiseerd. Dit heeft ertoe geleid dat het Rijk Hengelo en Enschede (specifiek SHE) heeft aangemerkt als grootschalige woningbouwlocatie. Hiermee onderkent het Rijk het belang van deze grote woningbouwlocatie en zal dit stevig worden verankerd in de Nota Ruimte.

Binnen het gebied van SHE vallen de door provincie aangewezen Hengelose sleutelprojecten Binnenstad, Hart van Zuid en Campus Driene. Binnen deze gebieden wordt in de komende jaren gewerkt aan de versnelling van de stedelijke ontwikkeling en de woningbouwopgave. Deze gebieden, en zeker rondom het station, worden gemengde woon-, werk en leefmilieus gerealiseerd, die Hengelo als stad aantrekkelijker moeten maken als vestigingsstad voor het talent dat we nodig hebben. Ook de stedelijke voorzieningen die daar bij horen worden hier gerealiseerd. Deze zullen conform de omgevingsvisie Hart van Hengelo vooral een plek krijgen in de “Magneet” met de KMS als brandpunt. In de onderstaande kaart is het SHE gebied globaal aangegeven binnen de stippellijn.

Bij deze ontwikkelingen werken we nauw samen met Enschede, Almelo, andere Twentse gemeenten maar ook met andere partners provincie, Rijk, Waterschap, onderwijs en bedrijfsleven.

Naast bovengenoemde ontwikkelingen is het ook belangrijk dat we blijven inzetten op kleinere ontwikkelingen in wijken en de uitgifte van bijvoorbeeld Dalmeden. In deze ontwikkelingen worden veelal andere typen woningen gerealiseerd dan binnen de Spoorzone waarmee de woningmarkt evenwichtig kan worden bediend.

Ook het behouden van 't Swaferd in de (sociale) huursector past binnen de opgave om een gemeente te zijn met een breed woningbouw aanbod en een sterke sociale structuur. Daarnaast werken we aan de herstructurering van bedrijventerreinen. Daarnaast zoeken we ruimte voor extra bedrijfslocaties en wordt onderzocht welke aanpassingen nodig zijn op het gebied van mobiliteit. Zo wordt in samenwerking met Enschede een onderzoek gedaan naar de bereikbaarheid van Hengelo Oost en Enschede West. De bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor de nieuw te bouwen woningen binnen het gebied van de SHE.

We beschouwen de ontwikkelingen breder dan alleen de ruimtelijke impact. Er is nadrukkelijk aandacht voor groen, ontmoeten en sociale cohesie, bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke voorzieningen, maar ook in relatie tot de inrichting van de openbare ruimte.

Wat we doen in 2026

Investeringsagenda

De hiervoor verwoorde opgaven vragen in de toekomst de nodige investeringen om de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) verder te vergroten en op peil te houden en de gewenste noodzakelijke groei en versnelling te bewerkstelligen. Of het nu gaat om wonen, duurzaamheid, onderwijs, sport, ondersteuning, winkels, horeca of cultuur.

Het gaat er om de gemeente nog leefbaarder en socialer te maken door te blijven investeren in het sociale en fysieke domein. Dit kan zowel betrekking hebben op het fysiek verbeteren van de leefomgeving als op het versterken van sociale banden. Het gaat dus niet alleen om het bouwen van woningen, maar juist het bouwen van gemeenschappen. We blijven ons inzetten om de sociale samenhang en veerkracht van mensen in een wijk of buurt te stimuleren. Bewoners die elkaar ondersteunen en samen verantwoordelijkheid nemen voor oplossingen.

De Koers van de stad realiseren we niet alleen en grote opgaven zullen een groot beslag leggen op middelen en capaciteit. Daarom werken wij toe naar een investeringsagenda met een passende langjarige financieringsstrategie en financiële arrangementen voor investeringen uit de strategische agenda, inclusief reserveringen voor de lange termijn.

Het hebben van een Investeringsagenda is een katalysator voor het aantrekken van investeerders en het verkrijgen van (nationale en Europese) subsidies. Zo kunnen wij via lobby in Europa, bij het Rijk en bij Provincie en in de markt op zoek naar allianties en extra middelen en versterken wij de slagkracht van de stad. Onder andere door subsidies, bijdragen van Rijk, Provincie en Europa voor ruimtelijke ontwikkeling, sociale infrastructuur, stedelijke cultuur, leefbare wijken, integraal huisvestingsplan onderwijs, duurzaamheid en mobiliteit.

Het is onze opgave de strategische agenda stap voor stap te vertalen naar een concrete investeringsagenda voor de lange termijn, die ook zicht geeft op investeringen die we met het oog op de koers van de stad zouden willen doen.

Toekomstbestendig sociaal domein

2.Toekomstbestendig sociaal domein	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Wmo	6	Marie-José Lutikholt (coördinerend)
Participatie	6	Benno Brand
Jeugd	6	Annemieke Traag

De gemeente Hengelo streeft ernaar om in 2040 een innovatieve gemeente te zijn binnen het sociaal domein. Het doel is een inclusieve samenleving waar iedereen mee kan doen en kansen krijgt. Wij werken samen met inwoners en maatschappelijke partners om dit te realiseren. Hierbij maken we gebruik van digitale mogelijkheden en technologische oplossingen. Hierbij houden wij rekening met inwoners die moeite hebben met de digitale wereld en voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is.

Met de meeste inwoners in Hengelo gaat het goed. Voor wie het minder goed gaat, willen wij de hulp en ondersteuning toegankelijk en betaalbaar houden. Ook bij toenemende hulpvragen en arbeidsmarktproblematiek. Daarom werken wij aan het anders organiseren van deze hulp en ondersteuning, via het Transformatieplan 'Een sociaal Hengelo, nu en in de toekomst'. Wij versterken de sociale basis, met passende voorzieningen in de wijk, dichtbij onze inwoners. Wij zorgen ervoor dat het aansluit op bestaande netwerken en maken het toegankelijk (gemakkelijk bereikbaar). Of het nu gaat om ontmoeten, sport en cultuur, individuele ondersteuning, ondersteuning in een groep of om bestaanszekerheid, wij organiseren het op een manier die past bij wat inwoners logisch vinden. Belangrijke uitgangspunten zijn normaliseren, preventie, wijkgericht werken en nieuw zakelijk partnerschap.

Deze uitgangspunten liggen niet alleen ten grondslag aan de basisondersteuning, maar zijn breed de basis voor ontwikkelingen binnen onze gemeente. Zoals in de afspraken met het onderwijs via de Lokaal Educatieve Agenda en bij de aanpak van eenzaamheid. Ook in actuele beleidsontwikkelingen op het gebied van wonen, sport, cultuur, gezondheid zijn de uitgangspunten van de transformatie leidend. Zo onderzoeken wij innovatieve woonvormen voor kwetsbare inwoners. En via het programma Participatiewet in balans, geven wij ook bij werk en inkomen invulling aan een andere manier van werken (zie hieronder en paragraaf 5.2.6 Sociaal domein).

Wat we doen in 2026

In 2026 bouwen wij verder op de positieve resultaten van de transformatie die wij tot nu toe zien. Een transformatie waarin de opgave centraal staat om de ondersteuning dichtbij inwoners te organiseren. Met minder aanbieders, meer eigen regie bij inwoners en een faciliterende rol voor de gemeente. Wij stimuleren de initiatieven en nieuwe samenwerkingen die wij zien ontstaan in de wijken. En samen met verenigingen kijken wij naar de vitaliteit van verenigingen en de vraag wat zij nodig hebben voor een krachtige toekomst.

Ook de partners van de basisondersteuning zetten extra in op een stevige sociale basis en een goede verbinding tussen de sociale basis en de basisondersteuning (zie hieronder). Dat moet zorgen voor een lager beroep op de basisondersteuning.

Alle inwoners die basisondersteuning nodig hebben, ontvangen deze vanaf 2026 van deze partners. Het overgangsjaar, waarin inwoners met geïndiceerde maatwerkondersteuning overgaan naar de algemene basisondersteuning, is voorbij.

Wat betreft de geïndiceerde maatwerkondersteuning jeugdhulp bieden wij passende ondersteuning, maar blijven wij wel sturen op (her)indicaties om de intensiteit en trajectduur ervan te beperken. Want door deze gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp, zien wij dat ook voor jeugdhulp een besparing in gang is gezet.

Er is in 2026 ruimte voor extra investeringen in de basisondersteuning om het transformatie-effect te realiseren (25-FP-6.1). Daarbij ligt de focus op de inzet rondom jeugd, maar wordt ook extra ingezet op de sociale basis, technologie en monitoring. Wij werken daarnaast met de partners van de basisondersteuning samen aan een strategische ontwikkelagenda voor de komende jaren. Zie ook bijlage 8.4 Transformatieplan sociaal domein. Wij betrekken de gemeenteraad bij de verdere ontwikkelingen van de basisondersteuning.

Naar verwachting wordt het wetsvoorstel Participatiewet in balans per 1 januari 2026 gefaseerd ingevoerd. Dit wetsvoorstel bevat maatregelen om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met als doel een toereikend en zeker bestaansminimum te garanderen en mensen te stimuleren tot deelname aan de arbeidsmarkt en het bieden van maatwerk in de ondersteuning.

In 2026 bereiden we het Omgevingsprogramma cultuur voor. Daarin werken wij met de cultuurpartners samen aan een sterke sociale basis, een sterke culturele economie en een goed (groot)stedelijk voorzieningen niveau. Passend bij de Koers 2040.

Daarnaast geven wij uitvoering aan het Omgevingsprogramma sport, spelen en bewegen. In samenhang met onder andere de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs.

Om in te kunnen (blijven) spelen op de ontwikkelingen in de maatschappij en het effect daarvan op het sociaal domein, starten wij in 2026 met het opstellen van een samenlevingsvisie. Dit is vervolg op het Beleidsprogramma sociaal. Hierbij zijn de Koers 2040 en de maatschappelijke opgaven het vertrekpunt. Dit doen wij vanuit een zo integraal mogelijk lange termijn perspectief. Inhoudelijk en procesmatig in aansluiting op de omgevingsvisies, de Regionale Stedelijke Investerings Agenda en de ontwikkelingen binnen de Spoorzone Hengelo-Enschede (zie hierboven bij Toekomstbestede stedelijke ontwikkeling). Met aandacht voor landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en in samenwerking met partners binnen en buiten het sociaal domein en voor innovaties.

Topprioriteit jeugd(hulp)

De gewenste veranderingen bij jeugd(hulp) - zowel inhoudelijk als financieel - bleven de laatste jaren achter. Vooral op de onderdelen waar wij zelf geen directe invloed hebben; waar wij afhankelijk zijn van externe partijen (denk aan externe verwijzers en aanbieders). Daarom zetten wij vanaf 2025 extra in op jeugdhulp. Door lokaal te investeren in de sociale basis en basisondersteuning en gerichte sturing op vermindering van verblijf en ambulante jeugdhulp (verschuiving naar voorliggende voorzieningen). Daardoor hebben wij ook voor jeugdhulp de transformatie in gang gezet, met een besparing als gevolg. Tegelijkertijd zijn er externe ontwikkelingen, die niet helpend zijn bij de gewenste inhoudelijke veranderingen en die de uitgaven op jeugd doen toenemen. Denk daarbij aan de financiële effecten van de inkoop en de toenemende zorginzet per cliënt. Daarom blijft jeugdhulp ook in 2026 een topprioriteit en werken wij regionaal samen aan:

- Een sturingsplan jeugdhulp, gericht op het verminderen van uithuisplaatsingen en ambulante hulp en het optimaliseren van de regionale uitvoeringsstructuur.
- De prioritaire opgave jeugd, waarin het Algemeen Bestuur van SamenTwente de pijler 'Jeugd' als speerpunt heeft benoemd. Deze opgave wordt momenteel verder uitgewerkt.

Zowel het Sturingsplan Jeugd als de Prioritaire opgave Jeugd vraagt extra inzet vanuit de gemeente Hengelo. Inzet vanuit de toegang en vanuit contractmanagement (26-NB-6.1 Opgave jeugd (lokaal en regionaal)). In paragraaf 5.2.6 is dit voorstel voor nieuw beleid voor 2026 genoemd.

Duurzame inrichting

3. Duurzame inrichting	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Duurzaamheid	7	Annemieke Traag

De transitie naar een energieneutrale en klimaatbestendige stad is een complexe en veelomvattende opgave die zich uitstrekt over de komende decennia. Europees en landelijk zijn daarover afspraken gemaakt in de verschillende klimaatakkoorden. In lijn daarmee hebben we lokaal de opgaven in ons collegeprogramma vastgelegd en vertalen we dit in beleid en projecten.

Als gemeente hebben we een belangrijke regierol om deze uitdagingen, opgaven en oplossingen in beeld te brengen en vervolgens een passende koers te bepalen. Daarbij houden we de belangen van alle betrokkenen steeds in het oog en wegen deze zorgvuldig af.

In *Duurzaam Hengelo 2050, programma 2023-2026* hebben we het streven naar een duurzaam Hengelo als volgt omschreven:

'De gemeente Hengelo is in 2050 klimaat- en energieneutraal. Hengeloërs wonen en werken in een veilige, groene, circulaire en gezonde leefomgeving. In Hengelo maken en beheren we producten en de leefomgeving met herbruikbare grondstoffen. Inwoners begrijpen waarom hun leefomgeving verandert en leveren daar een actieve bijdrage aan. De noodzakelijke veranderingen zijn voor iedereen betaalbaar.'

In het programma hebben we dit uitgewerkt in concrete doelen en projecten. Het programma bestaat uit 8 inhoudelijke thema's en het 9^e thema *Gemeente als Voorbeeld*, dat door al deze thema's heen loopt. De thema's richten zich op het verduurzamen en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving (woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijven), de opwek en het gebruik van duurzame energie (elektriciteit en warmte), de bijbehorende infrastructuur, duurzame mobiliteit, circulariteit en een klimaatbestendige, biodiverse en gezonde leefomgeving. We zoeken en benutten zoveel mogelijk koppelkansen tussen de fysieke en sociale aspecten van onze gemeente.

De verduurzamingsopgave raakt ons allemaal en we werken dan ook nauw samen met inwoners, medeoverheden, partners, bedrijven en instellingen. Hierbij zijn intensieve en effectieve communicatie en participatie belangrijk. Deze grote opgave tot een goed einde brengen vraagt initiatief, flexibiliteit, durf en doorzettingsvermogen. We zullen daarbij moeten inspelen op (snel) veranderende omstandigheden en moeten rekening houden met forse investeringen om onze gemeente toekomstbestendig te maken.

Wat we doen in 2026

We werken aan de uitvoering van *Duurzaam Hengelo 2050, programma 2023-2026*. Dat doen we aan de hand van jaarlijkse uitvoeringsplannen. Komend jaar stellen we een nieuw programma op voor de periode 2027-2030.

Om Hengelo te verduurzamen sturen we op een aantal indicatoren

- Verminderen energiegebruik door inwoners en ondernemers,
- Verminderen energiearmoede kwetsbare huishoudens
- Vergroten percentage aardgasvrije woningen
- Vergroten hoeveelheid duurzame energie-opwek en -opslag
- Verminderen CO₂-uitstoot

We starten met een verkenning voor een Omgevingsprogramma Energie voor elektriciteit en warmte. We gaan verder met de ontwikkeling van energieprojecten in samenwerking met partners. Daarbij onderzoeken we (innovatieve) oplossingen zoals slimme netten, energyhubs en energiedelen voor de problemen op het elektriciteitsnet. Vanuit Routekaart verduurzaming Maatschappelijk vastgoed gaan we verder met het verduurzamen van ons eigen vastgoed. We werken aan het verduurzamen en aardgasvrij maken van woningen en bedrijven. We helpen en subsidiëren inwoners met het isoleren van hun woning. We bereiden de eerste twee uitvoeringsplannen voor. Deze zijn voor de Wilderinkshoek (5.300 woningen) en daarna voor het Twentekanaal (960 bedrijven). Zo dragen we ook bij aan het verzachten van de netcongestie problematiek. Daarnaast verkennen wij samen met onder meer Borne en Enschede de mogelijkheden van de haalbaarheid van een regionaal warmtebedrijf. We verkennen daarvoor de rol en de (financiële) inbreng van de betrokken partners.

We stellen een Soortenmanagementplan (SMP) op om kwetsbare diersoorten te beschermen bij isolatiewerkzaamheden en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Ook werken we aan het voorkomen van wateroverlast, droogte en hittestress en versterken we de biodiversiteit. Tenslotte wordt het aantal verschillende typen laadvoorzieningen voor elektrisch vervoer steeds meer uitgebreid en werken we aan een circulaire samenleving.

Dwarsthema: Wijkgerichte aanpak

4. Dwarsthema: Wijkgerichte aanpak	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Het behoud en versterken van leefbare wijken	6	Benno Brand (coördinerend), Marie-José Lutikholt, Sander Schelberg, Hanneke Steen, Gerard Gerrits, Annemieke Traag

De gemeente Hengelo richt zich de komende jaren op het behouden en versterken van vitale en leefbare wijken. Dit wordt gedaan door wijkgericht te werken en te anticiperen op de veranderende sociaal-economische en demografische factoren. Door gemeentelijke taken, zowel op fysiek als sociaal gebied, op wijk- of stadsdeelniveau te organiseren zijn wij zichtbaar en sluiten wij aan bij de leefwereld en behoeften van de bewoners. Het versterken en ondersteunen van lokale gemeenschappen is een belangrijk doel, evenals het creëren van een toekomstbestendige en betaalbare woon- en leefomgeving.

Wat we doen in 2026

Wij blijven in 2026 uitvoering geven aan de Bestuurlijke Opdracht Wijkgericht Werken en Wijkaanpak. De wijkaanpak voor wijk Noord bevindt zich inmiddels in de uitvoeringsfase, met een actieplan dat is opgesteld met onze partners. Wij verankeren de uitvoering van dit plan en de verdere aanpak daarvan (voor de komende vijf jaar) in het reguliere werk van de gemeente én dat van onze partners. Daarnaast geven wij verdere uitvoering aan een nieuwe wijkaanpak in Groot-Driene. Wij maken daarbij gebruik van het nieuwe participatieplatform. Dit platform maakt inzichtelijk en transparant hoe het proces van de wijkaanpak verloopt en op welke momenten inwoners kunnen meedenken of meepraten. Daarnaast vergroot het de zichtbaarheid van de verschillende netwerken en professionals die actief zijn in de wijk, zoals onze stadsdeelregisseurs.

Dwarsthema: De inwoner centraal

5. Dwarsthema: De inwoner centraal	Programma/paragraaf	Portefeuillehouder(s)
Bewonersparticipatie	9	Hanneke Steen
Dienstverlening	9	Benno Brand
Digitale transformatie	9/Bedrijfsvoering	Benno Brand

Hengelo werkt mét en voor de inwoners. De inwoner staat centraal in ons handelen. Dit betekent luisteren naar inwoners en hen actief laten meepraten, meedenken en meedoen en daarbij slim gebruik maken van de (bestaande en nieuwe) digitale wereld. Op die manier maken we beleid waarin de inwoner zich herkent en zetten we ons in voor de gemeente die van de inwoner is.

We denken en handelen vanuit de leefwereld van inwoners met verschillende vragen en/of behoeften én vanuit vertrouwen. Door de interactie met inwoners en de inzet van digitale innovatie zijn we voortdurend bezig met het optimaliseren van onze processen om onze dienstverlening te verbeteren en beter aan te laten sluiten.

De manier waarop we ons verhouden tot inwoners, bedrijven, instellingen en partners is gebaseerd op de leidende motieven: persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar, respectvol. Deze motieven geven richting aan ons handelen. Bij het opstellen van beleid, plannen, projecten en activiteiten naar inwoners vragen we onszelf steeds af of we handelen vanuit de vier leidende motieven.

We werken vanuit drie aandachtsgebieden. Ze geven richting aan 'hoe' de gemeente Hengelo met hun inwoners in contact wil staan, wat bijdraagt aan (wat) inhoudelijk onze opgaven in Hengelo zijn.

Dienstverlening: we willen eenduidige, duidelijke en eenvoudige dienstverlening voor inwoners. Dienstverlening raakt de hele organisatie op 'hoe' we onder andere naar inwoners communiceren, besluiten nemen en hoe inwoners (digitaal) contact zoeken met ons. De 'uitgangspunten dienstverlening' zijn sturend hierin.

Inwonersbetrokkenheid (participatie): inwoners willen vaker en op verschillende manieren invloed uitoefenen op hun omgeving en situatie. Daarnaast zijn inwoners, ondernemers, organisaties en (keten)partners experts en gebruikers van onze gemeente. Dat vraagt om proactieve samenwerking en interactie met de samenleving om de leefbaarheid, onze dienstverlening en kwaliteit van ondersteuning te verbeteren en aan te laten sluiten bij de samenleving. Dit doen we aan de hand van het denkkader participatie.

Digitale transformatie: door de inzet van digitale innovatie kunnen we onze dienstverlening blijvend verbeteren die passend zijn bij de behoefte van inwoners. In een maatschappij die continu in beweging is, waar de invloed van (digitale) technologie snel ontwikkelt, is digitale innovatie een noodzaak geworden. Hengelo moet een nieuwe (digitale) rol in nemen om ontwikkelingen in de samenleving tijdig te zien aankomen en om aansluiting te blijven vinden met inwoners. Ook daar waar niet alle inwoners digitaal vaardig zijn.

Wat we doen in 2026

In 2026 gaan we verder op de ingezette lijn om Inwoner Centraal vanuit de drie hiervoor genoemde opgaven verder uit te werken. Dit wordt in programma 5.2.9 verder toegelicht.